

UTJECAJ DRUŠTVENIH MREŽA NA POROD

Butumović, Bernarda

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Health Studies / Sveučilište u Rijeci, Fakultet zdravstvenih studija u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:184:031155>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Health Studies - FHSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FAKULTET ZDRAVSTVENIH STUDIJA
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ
PRIMALJSTVO

Bernarda Butumović

**UTJECAJ DRUŠTVENIH MREŽA NA STAVOVE I RAZMIŠLJANJA O NAČINU
PORODA**

Završni rad

Rijeka, 2021.

UNIVERSITY OF RIJEKA
FACULTY OF HEALTH STUDIES
UNDERGRADUATE STUDY OF
MIDWIFERY

Bernarda Butumović

THE INFLUENCE OF SOCIAL NETWORKS ON BIRTH DECISION-MAKING

Final thesis

Rijeka, 2021.

Mentor rada: Angela Lovrić prof. rehab., bacc. med. sestr.

Završni rad obranjen je dana 27.09.2021 u 12:30 na Fakultetu zdravstvenih studija u Rijeci

pred povjerenstvom u sastavu:

- 1. Angele Lovrić prof. rehab., bacc. med. sestr.**
- 2. Deane Švaljug, prof.**
- 3. Magdalene Kurbanović, univ. bacc. obs., mag. med. techn.**

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	4
SUMMARY	5
1. UVOD	1
1.1. Širenje informacija medijima.....	2
1.2. Utjecaj društvenih mreža	3
2. CILJEVI I HIPOTEZE	5
2.1. Ciljevi istraživanja.....	5
2.2. Hipoteze istraživanja	5
3. ISPITANICI I METODE	6
3.1. Ustroj istraživanja	6
3.2. Mjesto i vrijeme istraživanja	6
3.3. Ispitanici	6
3.4. Mjereni instrument	7
3.5. Statistička obrada	7
4. REZULTATI.....	8
4.1. Dob ispitanika	9
4.2. Razina obrazovanja	10
4.3. Mjesto života ispitanika	11
4.4. Status trudnoće	11
4.5. Broj poroda ispitanika	12
4.6. Vrijeme poroda ispitanika	13

4.7.	Korištenje društvenih mreža ispitanika	13
4.8.	Vrsta društvene mreže koju ispitanici najviše koriste	15
4.9.	Traže li ispitanici informacije na društvenim mrežama	15
4.10.	Vrijeme ispitanika provedeno na društvenim mrežama	16
4.11.	Period korištenja društvenih mreža za informacije o porodu.....	17
4.12.	Područje interesa o porodu	17
4.13.	Utjecaj informacija o prirodnom porodu.....	18
4.14.	Utjecaj na prirodni porod	19
4.15.	Utjecaji na epiduralnu analgeziju	19
4.16.	Utjecaj tuđih iskustava na odluku ispitanika.....	20
4.17.	Utjecaj na odluku o porodu	21
4.18.	Točnost informacija.....	22
4.19.	Korisnost informacija	22
4.20.	Utjecaj na mišljenje o porodu.....	23
4.21.	Vrsta utjecaja na mišljenje	24
4.22.	Pouzdanost informacija	24
4.23.	Diseminacija informacija putem društvenih mreža.....	25
5.	RASPRAVA	28
6.	ZAKLJUČAK	30
7.	LITERATURA	31
8.	PRIVITCI.....	33

9.	KRATAK ŽIVOTOPIS PRISTUPNIKA	35
----	------------------------------------	----

SAŽETAK

Raširena dostupnost i uporaba interneta pruža ženama brojne mogućnosti za neovisno traženje informacija vezanih uz trudnoću te društvenu i emocionalnu podršku tijekom razdoblja trudnoće. Digitalno okruženje može biti važan društveni kontekst unutar kojeg trudnica razvija vlastiti majčinski identitet i znanje. Ovaj medij ima niz prednosti i ograničenja u pružanju informacija i podrške ženama tijekom trudnoće. Neke prednosti su podrška drugih žena kroz razmjenu iskustava, osjećaj pripadnosti i razumijevanja, laka dostupnost informacija i samostalnost pri pretraživanju svih informacija koje ženu mogu zanimati. Negativne stvari su pitanja privatnosti žene i djeteta, kontrola nad sadržajem i nemogućnost rasuđivanja istinitosti i kvalitete sadržaja. Ovo zahtjeva osobnu, ali i medijsku odgovornost. Cilj istraživanja bio je promotriti utjecaj društvenih mreža na odlučivanje o načinu poroda trudnica. Provjerene su hipoteze i većina ispitanika smatra da je mali utjecaj na formiranje mišljenja i odlučivanje na osnovu informacija pronađenih na društvenim mrežama, a da su informacije koje se nalaze na njima nepouzdana. Povećanje mogućnosti za promicanje dobrobiti trudnica u tom kontekstu važan je put za daljnja istraživanja i praksu. Istraživanja su potrebna u području shvaćanja pretraživanja sadržaja trudnica i promicanju kvalitetnijeg i pouzdanijeg sadržaja u društvene mreže koje pružaju dvosmjernu komunikaciju.

Ključne riječi: društvene mreže, odgovornost, utjecaj na stavove o načinu poroda

SUMMARY

Widespread availability and use of the Internet provides women with numerous opportunities to independently seek information related to pregnancy and social and emotional support during pregnancy. The digital environment can be an important social context with in which effort develops one's own maternal identity and know ledge. This medium has advantages and limitations in providing information and support to women during pregnancy. Some benefits are supported by other women through the exchange of experiences, a sense of belonging and understanding, easy access to information and in dependence in searching for all the information that may interest a woman. Negative things are the issue of privacy of women and children, control over the content and the inability to judge the truth and quality of the content. This requires personal as well as media responsibility. The aim of the research was to promote the influence of social networks on decision-making about the manner of childbirth of pregnant women. Hypotheses have been tested and most respondents believe that there is little influence on the formation of opinions and decisions based on information found on social networks, and that the information contained on the misunreliable. Increasing opportunities to promote the well-being of pregnant women in this context is an important pathway for further research and practice. Research is needed in the area of understanding ways how pregnant women do research and promoting better and more reliable content in social networks that provide two-way communication.

Keywords: social networks, responsibility, influence on attitudes about the mode of childbirth

1. UVOD

U zadnjih nekoliko godina svjedočimo ubrzanom rastu društvenih mreža. Društvene mreže poput Facebooka, Instagrama, Twittera i dr. povezuju ljude bez obzira na njihovu dob, spol ili lokaciju. Informacije su sada više nego ikada dostupne i brzo se prenose. Samim time, njihov utjecaj gotovo je nemoguće izbjeći u svim domenama života, pa tako i kad je riječ o zdravlju i trudnoći. Nedostaci informacija koji se možda stvore u stvarnom životu prilikom pružanja zdravstvene skrbi mnoge žene odluče nadoknaditi tako da ih pronađu upravo na društvenim mrežama. Ženama se otvorila prilika da podijele iskustvo s drugima, većinom na društvenim mrežama, a osim njih postoje i različiti portali i stranice koji subjektivne informacije prenose bez previše korištenja znanstvenog uporišta u izlaganju tvrdnji. Bez obzira na sve mogućnosti koje su sada otvorene, potrebna je doza opreza i kritičkog razmišljanja prilikom pretraživanja sadržaja promatrajući koliko su ti izvori informacija pouzdani i točni. Pokazalo se da osobe imaju sklonost preuzeti tuđa uvjerenja i stavove pod utjecajem društvenih mreža i osoba koje promoviraju određen stil života. Ova činjenica se može iskoristiti i u dobre svrhe uz odgovorno korištenje medija i društvenih mreža kao alata kojima možemo utjecati na širu populaciju ljudi koji pristupe tom sadržaju. U ovom radu, bit će ukratko pojašnjena pozadina utjecaja medija na trudnice, pozitivne i negativne strane visoke dostupnosti različitih informacija na internetu, a proučavajući rezultate provedenog istraživanja u Hrvatskoj, pokušat će se promotriti postoji li utjecaj društvenih mreža na stavove i razmišljanja trudnica.

1.1. Širenje informacija medijima

Utjecaj medija na trudnice dolazi u više sfera, od estetskog izgleda, pritiska ljepote, do informacija kako bi trudnoća i žena nakon nje trebala izgledati (1), koja su očekivanja i kakav je zapravo život poslije poroda. Često se u filmovima, televizijskim serijama i sl. mogu vidjeti idealizirane scene što dovodi do iskrivljenih očekivanja o porodu. Sve informacije tijekom trudnoće, ako su neodgovorno plasirane, mogu negativno utjecati na trudnicu vezano za osjećaj straha i zabrinutosti od komplikacija i sl. Prema studiji, svaka šesta žena koristila je Internet za izvor informacija, a većina sudionica televizijske emisije „A Baby Story“ koja je postavljena u realnom scenariju u svrhu edukacije pomoglo je majkama u razumijevanju procesa rađanja (2).

Da bi se ustvrdili benefiti utjecaja društvenih mreža, potrebno je shvatiti principe odnosno korake kod odlučivanja trudnice o označavanju izvora informacija pouzdanima za primjenu i sl. Znatna rasprava vezana je za utjecaj medija na trudnice čija je to prva trudnoća, ali veći dio literature raspravlja o utjecaju (stvarnosti) televizije. Smatraju da televizija rođenje često prikazuje kao rizično, dramatično, bolno i postoje dokazi da to ima negativan učinak na porođaj u društvu, kroz povećano iščekivanje negativnih ishoda. Pretpostavlja se da žene traže takve programe kako bi razumjele što bi se moglo dogoditi tijekom poroda jer postoji kulturna stigma gdje ove informacije nedostaju. Međutim, utjecaj koji ima na samo rođenje djeteta, još nije istražen (3).

Baze s informacijama o znanstvenim dokazima, stranice bolnica i zdravstvenih ustanova rijetko kad dijele članke i korisne informacije putem društvenih mreža, a većinom su bazirani na web stranicama, što je nekako tradicionalniji pristup u kojemu ne postoji komunikacija u dva smjera, već samo u jednom. Po svojoj prirodi, društvene mreže služe razmjeni iskustava i saznanja iz vlastita života na brz način između jedne ili više osoba. Ovisno o postavkama i željama, te informacije mogu biti dostupne klikom miša širem krugu ljudi. No brzina u ovom slučaju ne znači odmah prednost. Što informacija brže teče, teže ju je filtrirati i kontrolirati sadržaj koji je proizveden. Tako da postoji opasnost od dijeljenja lažnih i iskrivljenih informacija koje se mogu viralno umnožiti i učiniti dugoročnu štetu predmetu o kojem se radi, ali i društvenim mrežama koje će zahvatiti stigma nepouzdanih izvora informacija (4).

1.2. Utjecaj društvenih mreža

Rezultati istraživanja provedenih do sada pokazali su da postoje poveznice između toga da one koje intenzivno koriste društvene mreže na dnevnoj bazi također koriste iste za istraživanje o temama poroda i majčinstva. Ova činjenica utječe i na njihovu sposobnost rasuđivanja o kvaliteti pročitanog, bez potrebe za provjerom informacija s ginekologom ili primaljom (5).

Da su društvene mreže duboko ušle u privatne živote osoba i da nastoje predstavljati osobu u pravom smislu riječi, govori činjenica da je društvena mreža Facebook dodala niz različitih ekspresija emocija i životnih događaja, pa svatko od nas može dodati kao životni događaj vijest o trudnoći. Samom objavom, ta novost će biti podijeljena ovisno o postavkama privatnosti. Ovo nadalje veže osobnu odgovornost za sadržaj i zaštitu vlastite privatnosti i privatnosti djeteta. Unutar grupa Facebooka razvijaju se i prijateljstva u obliku socijalne potpore skupine ljudi koji dijele slična razdoblja u životu i na taj način se osjećaju povezanim. Ovo može imati pozitivan utjecaj, no ponovno valja spomenuti da je gotovo nemoguće kontrolirati sadržaj pravovremeno (6).

Provedena je također i studija o povezanosti pušenja, trudnoće i praćenja socijalnih krugova putem društvenih mreža. Više je faktora promatrano, a neki od tih su bili povezanost kroz čin pušenja, faktor rizika od nagovaranja članova njihove društvene mreže i faktor promjene društvenih odnosa ovisno o prestanku pušenja. Pokazalo se da žene koje prestanu pušiti mijenjaju i status društvenih kontakata. S obzirom na to, efekt društvenih mreža prisutan je u mnogim kontekstima svakodnevnog života i može itekako utjecati na stvaran život (7).

Po rođenju, različite emocije obuzmu majku, pogotovo kad se radi o prvom iskustvu poroda. Anksioznost, nesigurnost, usamljenost i izolacija česta su pojava po porođaju. Da bi lakše prebrodile ove poteškoće, žene često koriste online oblik podrške gdje se mogu povezati sa ostalim ženama u sličnim situacijama. Ovo umanjuje negativne utjecaje i dopušta razmjenu iskustava s drugim majkama. Studije su pokazale da su prvorotkinje sklone korištenju društvenih mreža, a posebno Facebooka kao oblika traganja za informacijama o majčinstvu. Dostupnost online informacija posebice može imati pozitivnu ulogu ako žene nisu u

mogućnosti zapamtiti sve informacije tijekom prenatalnih posjeta ili čak ako nisu dovoljno informirane. Nadalje, otkriveno je da se upravo unutar digitalnog okruženja najviše govori o postporođajnoj depresiji i drugim stanjima u kojima se žena može zateći po porodu. Često se daju i savjeti iz vlastitih iskustva o tome kako se nositi s djetetom ili kako se brinuti za njega. Nerijetko su se i iskustva iz online okruženja pretvorila u sastanke uživo gdje su žene izašle iz tog virtualnog okruženja i nastavile socijalnu komponentu i u stvarnom životu (8).

Unatoč zabranama pušenja i konzumacije alkohola, nerijetko trudnice nastavljaju sa lošijim navikama koje su stekle prije trudnoće. 45% žena prestane pušiti tijekom trudnoće, ali se čak 80% njih vrati starim navikama unutar godine dana poslije porođaja. Nastavno na ovu misao, negativan utjecaj alkohola višestruko je dokazan, stoga su osmišljene i društvene mreže u obliku socijalne zajednice koje podupiru žene da prestanu pušiti i konzumirati alkohol. U ove svrhe, utjecaj društvenih mreža mogao bi rezultirati većoj osviještenosti žena, ali i potrebnoj im socijalnoj potpori (7,9).

2. CILJEVI I HIPOTEZE

2.1. Ciljevi istraživanja

1. Istražiti koja se dobna skupina ispitanica najviše služi društvenim mrežama.
2. Ispitati koliki broj ispitanica informacije o porodu traži na društvenim mrežama.
3. Istražiti jesu li ispitanicama informacije dobivene putem društvenih mreža utjecale na njihovo mišljenje o porodu.

2.2. Hipoteze istraživanja

1. Društvenim mrežama se najviše služi dobna skupina ispitanica od 18- 25 godina.
2. Manje od polovine ispitanica istraživanja informacije o porodu traži na društvenim mrežama.
3. Većini ispitanica su informacije dobivene putem društvenih mreža utjecale na njihovo mišljenje o porodu.

3. ISPITANICI I METODE

3.1. Ustroj istraživanja

Kako bi istražili postavljene ciljeve ovog istraživanja proveli smo presječno istraživanje. Istraživanje je provedeno na određenom uzorku u isto vrijeme.

3.2. Mjesto i vrijeme istraživanja

Istraživanje je provedeno anonimnim anketnim upitnikom koji je bio objavljen na Facebook-u dvije privatne grupe trudnica i majki (pri čemu prva broji preko 14 000 članova, dok druga broji nešto manje od 18 000 članova) Istraživanje je provedeno tijekom travnja, svibnja i lipnja 2021. godine.

3.3. Ispitanici

Istraživanjem utjecaja društvenih mreža na stavove i razmišljanja o načinu poroda obuhvaćeno je 538 ispitanica koje su rodile ili planiraju roditi, a dobrovoljno su ispunile upitnik. Upitnik je bio anonimn, a ispitanice su prethodno dobile informacije koja je svrha ispitivanja.

3.4. Mjereni instrument

Kako bi se provelo ovo istraživanje, prikupljanje podataka izvršeno je putem aplikacije Google obrazaca pri čemu su ispitanici ostali anonimni, a razlikovanje uzoraka odgovora izvršeno je prema jedinstvenoj vremenskoj oznaci. Upitnik se sastojao od 23 pitanja zatvorenog tipa s jednim mogućim odgovorom. Od 23 pitanja, njih 7 je bilo obavezno prilikom ispunjavanja. Prvi dio upitnika obuhvatio je podatke poput dobne skupine, razine obrazovanja i mjesta života, informacija o porodu i trudnoći, a drugi dio obuhvatio je informacije o korištenju društvenih mreža i utjecaju društvenih mreža.

3.5. Statistička obrada

Za obradu podataka koji su prikupljeni putem ankete poslužile su deskriptivne statističke metode poput postotaka i grafičkih prikaza, a rezultati su prikazani u tekstualnom obliku. Skupni podaci prikazani su pomoću apsolutnih i relativnih frekvencija.

4. REZULTATI

Istraživanje je provedeno, a skupni opći podaci o uzorku od 538 ispitanika prikazani su apsolutnim i relativnim frekvencijama u Tablici 1., dok su preostala pitanja prikazana u odvojenom prikazu, u obliku tortnog dijagrama. U daljnjem tekstu rezultati će biti navedeni kroz riječ „ispitanik“ neovisno o pripadnosti ženskom spolu.

Dob ispitanika	Broj ispitanika	% ispitanika
18-25	124	23%
26-30	195	36,2%
31-35	157	29,2%
36-40	0	0
>40	61	11,3%
Razina obrazovanja		
završena osnovna škola	6	1,1%
srednja stručna sprema	268	49,8%
viša stručna sprema	111	20,6%
visoka stručna sprema	152	28,3%
Doktorat	1	0,2%
Mjesto života		
Grad	352	65,4%
Selo	186	34,6%
Status trudnoće		
trudna sam	160	29,7%
rodila sam	342	63,6%

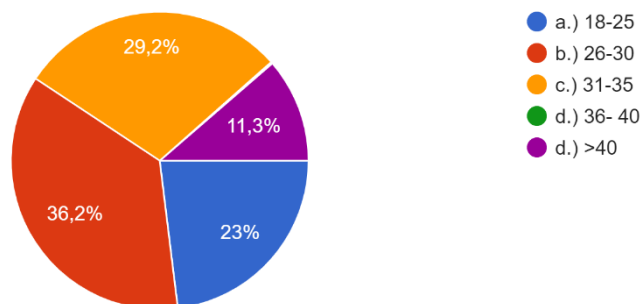
nisam, ali planiram	36	6,7%
---------------------	----	------

Tablica 1. Sumirani podaci o uzorku ispitanika

4.1. Dob ispitanika

Najveći udio ispitanika istraživanja je u dobi od 26 do 30 godina (36,2%), nakon toga slijedi skupina ispitanika u dobi od 31 do 35 godina (29,2%). 23% ispitanika je u dobi od 18 do 25 godina, a najmanji udio ima više od 40 godina i to njih 11,3%. U istraživanju nije sudjelovao niti jedan ispitanik u dobi od 36 do 40 godina.

1. Dob?
538 odgovora

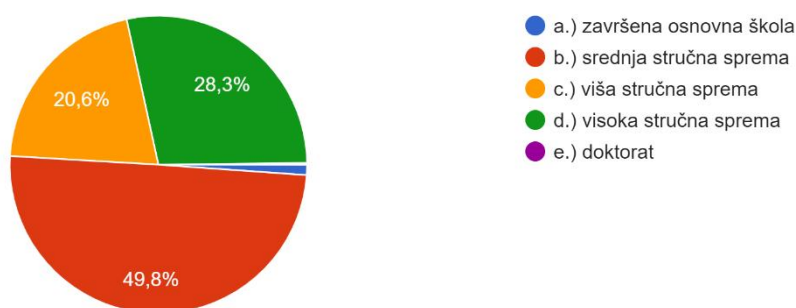
Slika.1. Dob ispitanika

4.2. Razina obrazovanja

Razina obrazovanja ispitanika je takva da je najviše ispitanika sa srednjom stručnom spremom (268), slijedi visoka stručna sprema (152 ispitanika), zatim viša stručna sprema (111 ispitanika). Ispitanika sa završenom osnovnom školom je 6, a samo je jedan ispitanik završio doktorat. Isto je vidljivo na Slici 2.

2. Razina obrazovanja?

538 odgovora

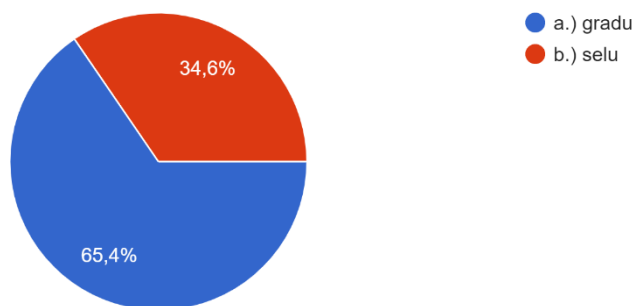

Slika1. Razina obrazovanja ispitanika

4.3. Mjesto života ispitanika

Slika 3. prikazuje da je omjer onih koje žive na selu (186 ispitanika) manji od onih koji žive u gradu (352 ispitanika).

3. Živite u?
538 odgovora

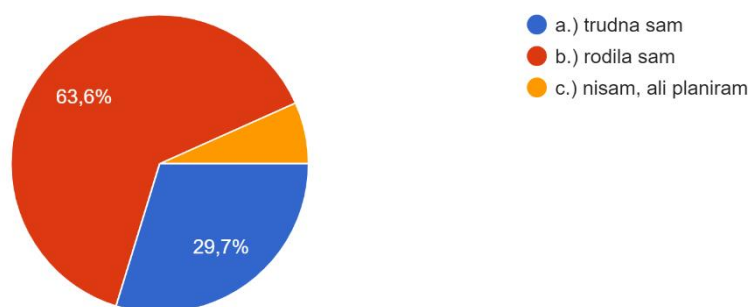

Slika2. Mjesto života ispitanika

4.4. Status trudnoće

Unutar Slike 4. ispitanici su trebali navesti informaciju o statusu trudnoće. 342 ispitanica je rodilo, 160 ispitanika se izjasnilo kao trudno, a 36 nisu, ali planiraju roditi.

4. Jeste li trudni ili ste rodili?
538 odgovora

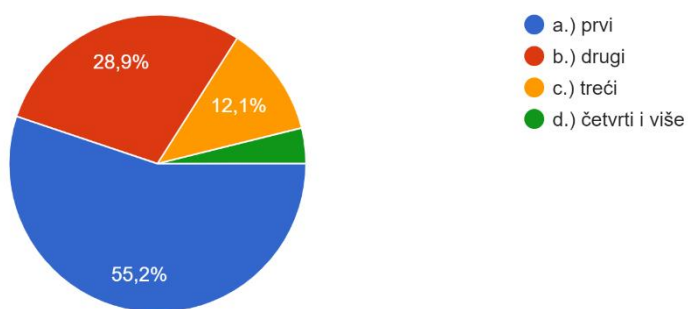
Slika 3. status trudnoće ispitanika

4.5. Broj poroda ispitanika

Na Slici 5. nalaze se odgovori o tome koji po redu je porod nastavno na četvrto pitanje. 388 ispitanika je odgovorilo ukupno na ovo neobavezno pitanje, a najviše ih je prvi put rodilo (214 ispitanika), nadalje drugi put je 112 ispitanika, treći put 47 ispitanika, a četiri ili više puta, njih 15.

5. Ako ste rodili, koji Vam je to porod?

388 odgovora

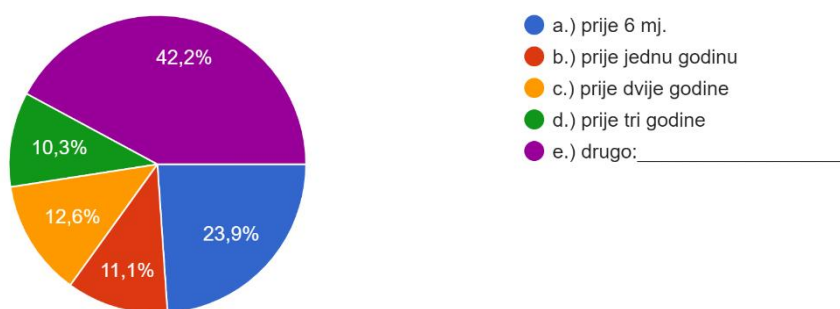

Slika4. Broj poroda ispitanika

4.6. Vrijeme poroda ispitanika

Slika 6. odnosi se na vrijeme poroda, a na njega je odgovorilo 389 ispitanika. 93 ispitanika je rodilo prije šest mjeseci, 43 prije jednu godinu, 49 prije dvije godine, 30 prije tri, a 164 ispitanika su se izjasnili za ništa od ponuđenog odnosno odgovor „drugo“.

6. Kada ste rodili?
389 odgovora

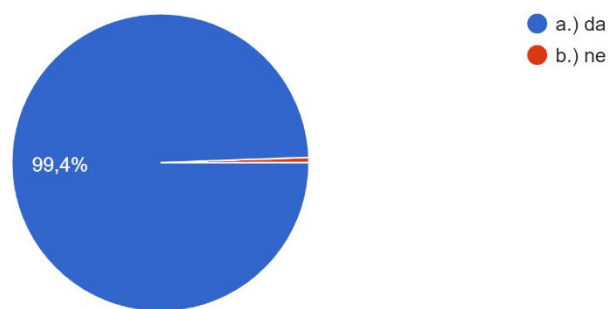
Slika5. Vrijeme poroda ispitanika

4.7. Korištenje društvenih mreža ispitanika

Na pitanje služe li se društvenim mrežama, 353 ispitanika odgovorilo je da, a 3 njih da se ne služe. Ukupno je na ovo pitanje odgovorilo 538 ljudi (Slika 7).

7. Služite li se društvenim mrežama?

538 odgovora

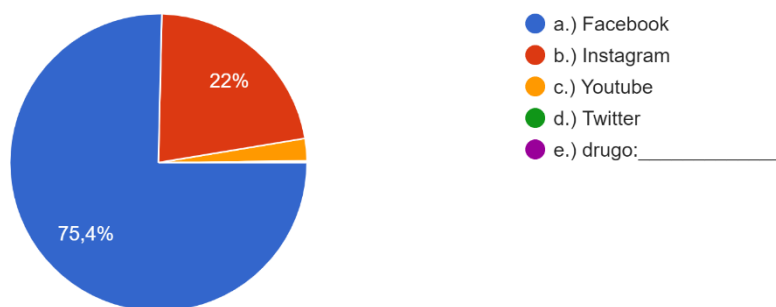

Slika6. Korištenje društvenih mreža ispitanika

4.8. Vrsta društvene mreže koju ispitanici najviše koriste

Osmo pitanje obuhvatilo je vrstu društvene mreže koju najviše koriste. Ispitanici su odgovorili da najviše koriste Facebook (404 ispitanika), Instagram (118 ispitanika), Youtube (13 ispitanika), a nešto drugo koristi jedan ispitanik od ukupno odgovorenih 536 odgovora prikazanih na Slici 8.

8. Ako ste na prethodno pitanje odgovorili da, koju društvenu mrežu najviše koristite?
536 odgovora

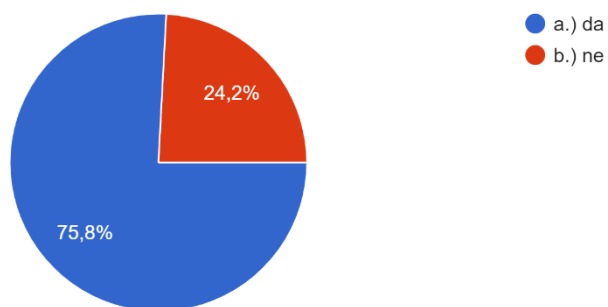
Slika7. Vrsta društvene mreže koju ispitanici najviše koriste

4.9. Traže li ispitanici informacije na društvenim mrežama

Deveto pitanje odnosilo se na to koriste li ispitanici društvene mreže da bi saznali informacije o porodu. Od 538 odgovora, 408 ih koristi, a 130 ih ne koristi društvene mreže (Slika 9).

9. Tražite li ili ste tražili informacije o porodu na društvenim mrežama?

538 odgovora

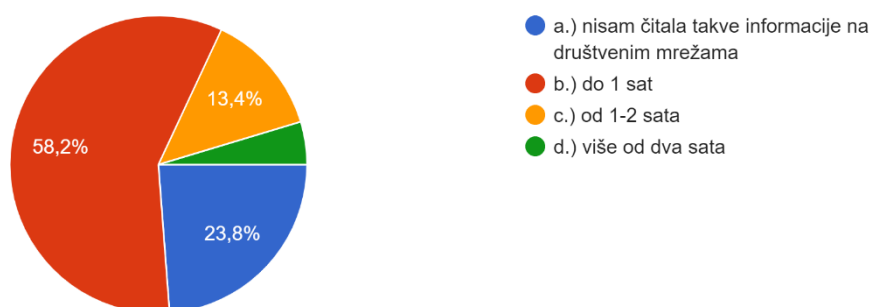
Slika8. Traže li ispitanici informacije na društvenim mrežama

4.10. Vrijeme ispitanika provedeno na društvenim mrežama

Na deseto pitanje (Slika 10) ispitanici su odgovorili da u većini dnevno na društvenim mrežama o porodu čitaju do 1 sat (313 ispitanika), od 1-2 sata 72 ispitanika, više od dva sata 25 njih, a 128 uopće ne čitaju takve informacije na društvenim mrežama.

10. Ako ste na prethodno pitanje odgovorili da, koliko vremena dnevno provodite ili ste provodili na društvenim mrežama čitajući informacije o porodu?

538 odgovora

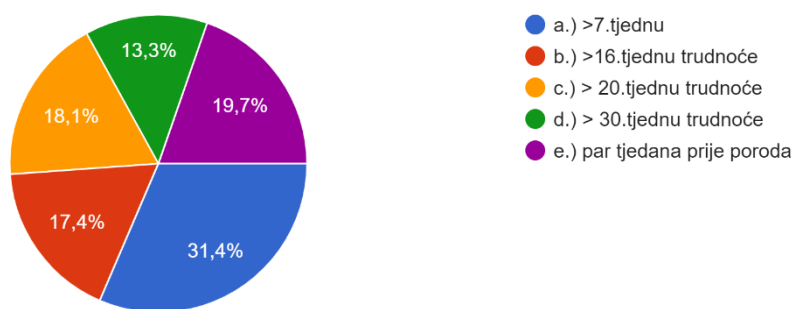
Slika9. Vrijeme ispitanika provedeno na društvenim mrežama

4.11. *Period korištenja društvenih mreža za informacije o porodu*

Informacije o porodu 139 ispitanika je počelo pretraživati nakon sedmog tjedna trudnoće, nadalje par tjedana prije poroda 87 njih, nakon dvadesetog tjedna trudnoće 80 ispitanika, nakon šesnaest tjedana trudnoće 77 ispitanika, a 59 ispitanika nakon tridesetog tjedna trudnoće. Ukupno je 442 odgovora zaprimljeno na ovo pitanje (Slika 11).

11.) Informacije o porodu na društvenim mrežama počeli ste tražiti?

442 odgovora

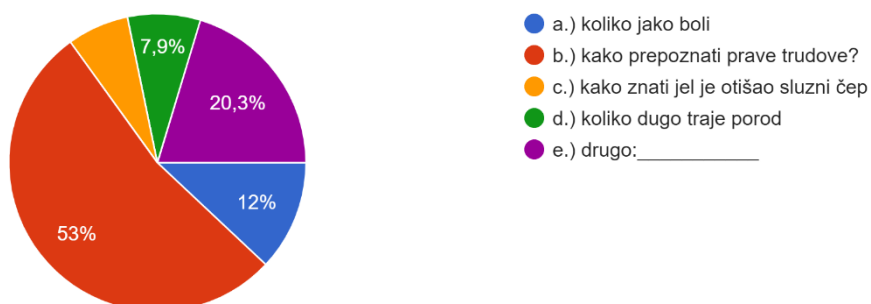
Slika10. *Period korištenja društvenih mreža za informacije o porodu*

4.12. *Područje interesa o porodu*

Na dvanaesto pitanje (Slika 12) o interesima vezanih za porod odgovorilo je 492 ispitanika. 261 ispitanika zanimalo je kako prepoznati prave trudove, njih 100 je pretraživalo nešto drugo, 59 koliko jako boli, 39 koliko dugo traje porod, a 33 kako prepoznati da je otišao sluzni čep .

12.) Što Vas je najviše interesiralo o porodu?

492 odgovora

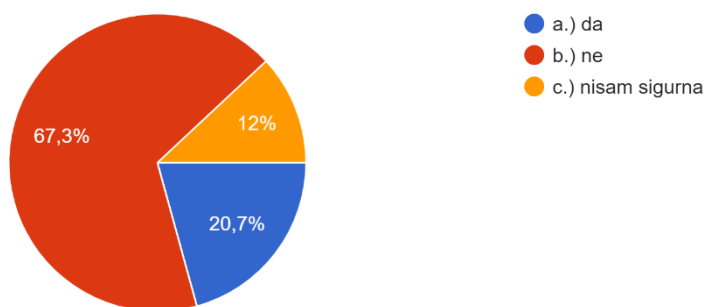
Slika 11. Područje interesa o porodu

4.13. Utjecaj informacija o prirodnom porodu

Prema Slici 13. na pitanje utjecaja o donošenju odluke o prirodnom porodu 338 od 502 odgovora ,odgovorilo je da nisu utjecale informacije s društvenih mreža, na 104 ispitanika je utjecalo, a 60 ih nije sigurno je li utjecalo ili ne na odluku.

13.) Informacije su utjecale na Vašu odluku o prirodnom porodu?

502 odgovora

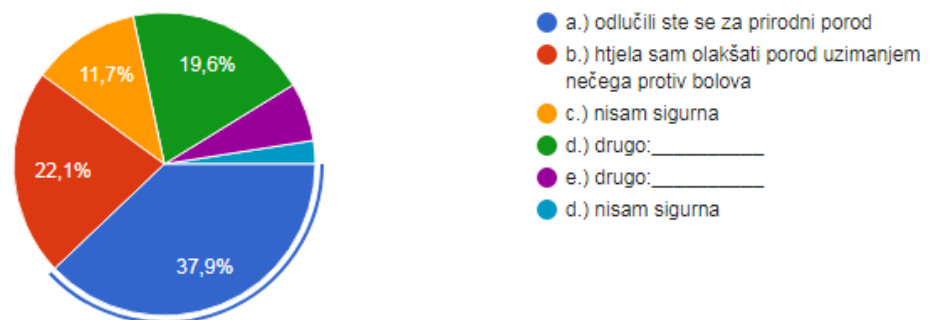
Slika 12. Utjecaj informacija o prirodnom porodu

4.14. Utjecaj na prirodni porod

Četrnaesto pitanje odnosilo se na one na koje su društvene mreže utjecale u prethodnom pitanju. Od 240 odgovora 91 ih se odlučilo na prirodan porod, 57 je htjelo olakšati porod uzimanjem sredstava protiv bolova, 28 nije sigurno, a 62 je odabralo nešto drugo kao odgovor (Slika 14).

14.) Ako je na prethodno pitanje odgovor da, na koji način?

240 odgovora

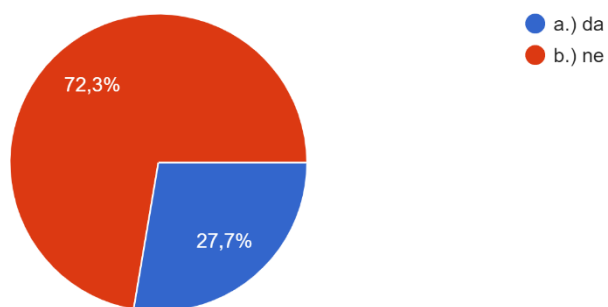
Slika 13. Utjecaji na prirodni porod

4.15. Utjecaji na epiduralnu analgeziju

Slika 15. pokazuje omjer onih na koje su pročitane informacije utjecale za korištenje epiduralne analgezije. 353 ispitanika nije utjecalo, a 135 je utjecalo, a ostatak ispitanika na ovo pitanje nije odgovorio.

15.) Informacije koje ste pročitali utjecale su na odluku o uzimanju epiduralne analgezije?

488 odgovora

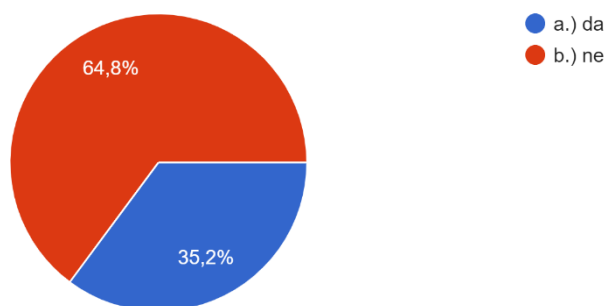
Slika14. Utjecaji na epiduralnu analgeziju

4.16. Utjecaj tuđih iskustava na odluku ispitanika

Slika 16. pokazuje odgovore ispitanica o pročitanim iskustvima drugih žena na društvenim mrežama i povezanosti u odlučivanju o prirodnom porodu. Ukupno je odgovorilo 492 ispitanika, od čega 319 da ih nije potaknulo na prirodan porod, a 173 da su ta mišljenja utjecala i potaknula ispitanike.

16.) Iskustva drugih žena koje ste pročitali na društvenim mrežama potaknula su Vas na prirodan porod?

492 odgovora

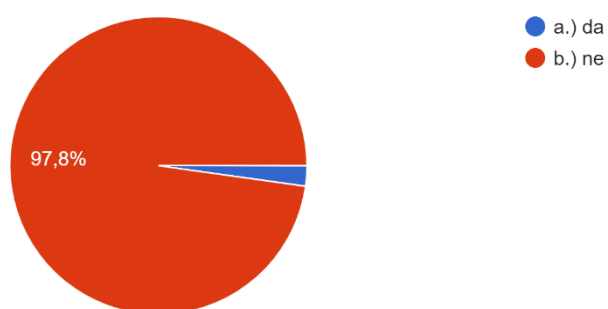

Slika15. Utjecaj tuđih iskustava na odluku ispitanika

4.17. Utjecaj na odluku o porodu

484 ispitanika odgovorilo je da ih utjecaj društvenih mreža i iskustava drugih žena nije potaknuo na porod kod kuće, a samo njih 11 je potaknuo. Sedamnaesto pitanje (Grafikon 17) odgovorilo je 495 ispitanika.

17.) Iskustva drugih žena koje ste pročitali na društvenim mrežama potaknula su Vas na porod kod kuće?
495 odgovora

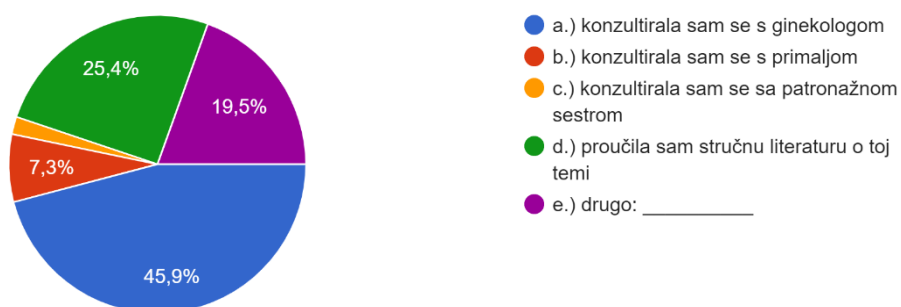
Slika16. Utjecaj na odluku o porodu

4.18. Točnost informacija

O točnosti informacija na društvenim mrežama, s ginekologom se konzultiralo 219, s primaljom 35, s patronažnom sestrom 9, a stručnu literaturu o toj temi ih je pročitao 121. Nešto drugo odgovorilo je 93 ispitanika (Grafikon 18) od ukupno 477 primljenih odgovora.

18.) Točnost informacija koje ste pročitali na društvenim mrežama provjerili ste?

477 odgovora

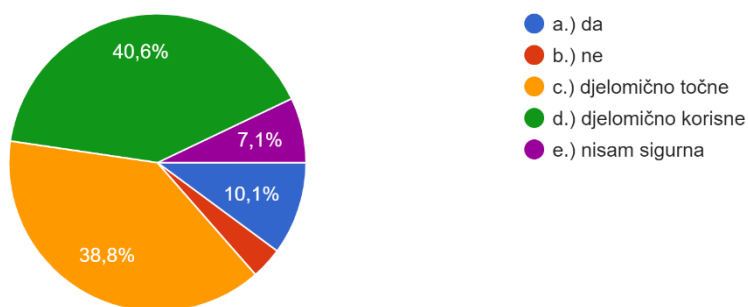

Slika17. Točnost informacija

4.19. Korisnost informacija

Devetnaesto pitanje (Slika 19) ispitalo je smatraju li da su informacije na društvenim mrežama bile korisne i točne, a na njega je odgovorilo 495 ispitanika. Djelomično korisnim informacijama označio je 201 ispitanik, 192 djelomično točnim, korisnim 50, 35 nije sigurno u odgovor, a 17 ih je označilo odgovor ne.

19.) Smatrate li da su informacije koje ste pročitali na društvenim mrežama bile korisne i točne?
495 odgovora

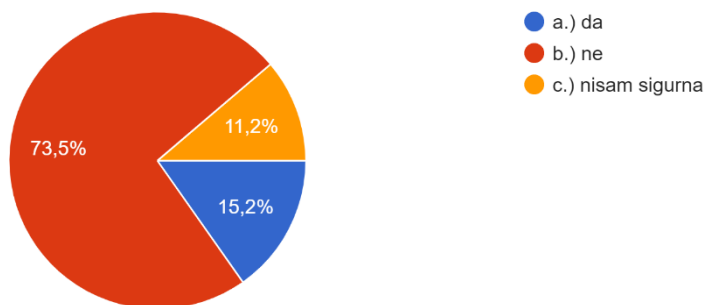

Slika18. Korisnost informacija

4.20. Utjecaj na mišljenje o porodu

U pitanju pod brojem dvadeset, tražila se informacija jesu li dobivene informacije promijenile mišljenje ispitanika o porodu (Slika 20). Ukupno 499 odgovora, 367 nije promijenilo mišljenje, 76 je promijenilo, a 56 ispitanika nije sigurno u tu tvrdnju.

20.) Jesu li dobivene informacije promijenile Vaše mišljenje o porodu?
499 odgovora

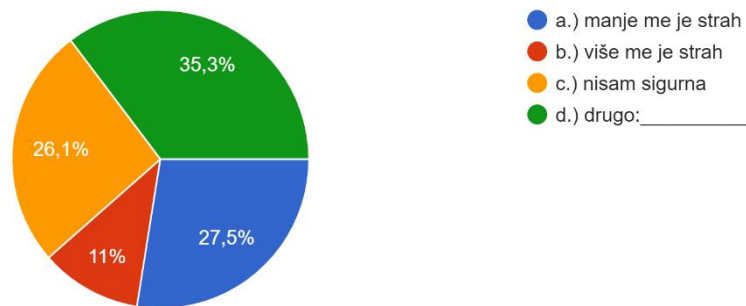

Slika19. Utjecaj na mišljenje o porodu

4.21. Vrsta utjecaja na mišljenje

Od onih na koje je utjecalo u dvadesetom pitanju, uslijedilo je dvadesetprvo pitanje (Slika 21) na koje je 60 odgovorilo da ih je manje strah, 24 je više strah, 57 nije sigurno, a 77 ih je odgovorilo da je nešto drugo u pitanju.

21.) Ako je na prethodno pitanje odgovor da, na koji način?
218 odgovora

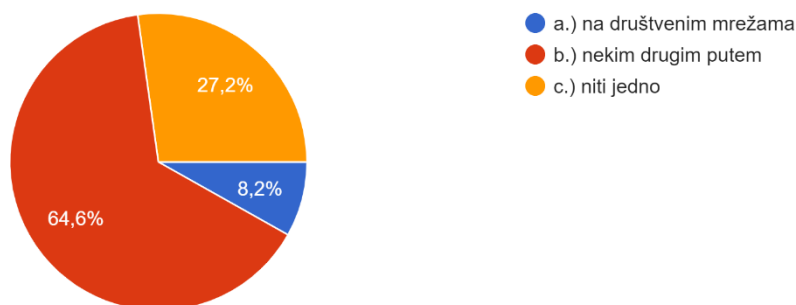
Slika20. Vrsta utjecaja na mišljenje

4.22. Pouzdanost informacija

Pitanje broj 22 glasilo je: „Jeste li se više pouzdali u informacije koje ste pročitale na društvenim mrežama ili one koje ste saznali drugim putem?“. Odgovori (Slika 22) su obuhvatili 325 ljudi koji su nekim drugim putem preuzeli pouzdane informacije, 137 ne smatra da su informacije iz oba ponuđena izvora pouzdane, a samo 41 osoba smatra da su informacije na društvenim mrežama pouzdane.

22.) Jeste li se više pouzdali u informacije koje ste pročitale na društvenim mrežama ili one koje ste saznali drugim putem?

503 odgovora

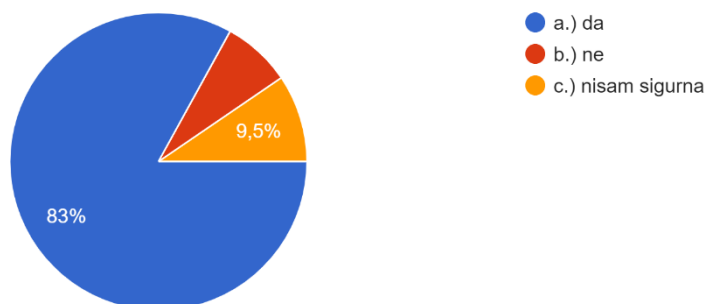
Slika21. Pouzdanost informacija

4.23. Diseminacija informacija putem društvenih mreža

Zadnje pitanje upitnika odnosilo se na procjenu potrebe dijeljenja informacija na društvenih mreža o porodu (Slika 23), u slučaju kad bi ih pružale stručne osobe. 445 ispitanika pouzdalo bi se više kad bi stručna osoba pružala potrebne informacije putem društvenih mreža i smatraju da je potrebno više grupa, 51 njih nije sigurno, a 40 smatraju da ne bi bilo potrebno kreirati više takvih grupa.

23.) Smatrate li da na društvenim mrežama treba biti više grupa u kojima informacije o porodu pružaju stručne osobe poput ginekologa, primalja i patronažnih sestara?

536 odgovora

Slika22. Diseminacija informacija putem društvenih mreža

Promatrajući rezultate istraživanja, koristeći zaokretnu tablicu napravljen je prikaz (Tablica 2) podataka razine obrazovanja i traženja informacija o porodu na društvenim mrežama.

	Tražite li ili stetražili informacije o porodu na društvenim mrežama?
a.) da	408
a.) završena osnovna škola	4
b.) srednja stručna sprema	191
c.) viša stručna sprema	87
d.) visoka stručna sprema	126
b.) ne	130
a.) završena osnovna škola	2
b.) srednja stručna sprema	77
c.) visa stručna sprema	24
d.) visoka stručna sprema	26
e.) doktorat	1
Ukupni zbroj	538

Tablica 2. Uspoređivanje razine obrazovanja i sklonosti pretraživanju informacija o porodu na društvenim mrežama

Tablica 3. prikazuje odnose između dobi i sklonosti pretraživanju informacija o porodu na društvenim mrežama.

	Tražite li ili ste tražili informacije o porodu na društvenim mrežama?
a.) 18-25	124
a.) da	90
b.) ne	34
b.) 26-30	195
a.) da	155
b.) ne	40
c.) 31-35	157
a.) da	124
b.) ne	33
d.) >40	61
a.) da	39
b.) ne	22
Ukupni zbroj	538

Tablica 3. Usporedba dobi i pretraživanja informacija o porodu na društvenim mrežama

Tablica 4. pokazuje odnos između broja poroda i tražnju informacija o porodu na društvenim mrežama.

	Tražite li ili ste tražili informacije o porodu na društvenim mrežama?
a.) prvi	214
a.) da	171
b.) ne	43
b.) drugi	112
a.) da	76
b.) ne	36
c.) treći	47
a.) da	33
b.) ne	14
d.) četvrti i više	15
a.) da	10
b.) ne	5
(prazno)	150
a.) da	118
b.) ne	32
Ukupni zbroj	538

Tablica 4. Pregled povezanosti broja poroda i traženja informacija o porodu na društvenim mrežama

5. RASPRAVA

S obzirom na prethodno provedena istraživanja koja su uzorak ispitanika imala mogućnost anketirati uživo, ovo istraživanje provedeno je putem online ankete već postojećih korisnika Facebook društvene mreže i članova dvije grupe trudnica i majki. Time je obuhvaćeno 538 žena koje su anonimno podijelile svoje odgovore.

Rezultati ovog istraživanja ukazuju da još uvijek ispitanici nisu skloni vjerovanju informacijama koje pronadu na društvenim mrežama i da smatraju da te informacije ne utječu na njihovo mišljenje i stavove jer su nepouzdanе. Ovaj rezultat odbacuje treću hipotezu koja kaže da su im dobivene informacije utjecale na njihovo mišljenje o porodu. Smatra se da bi, prema rezultatima istraživanja, bilo potrebno proširiti diseminaciju informacija o porodu putem društvenih mreža, ali od strane ginekologa, patronažne sestre ili primalje kao stručne osobe. S obzirom da postoji online stranica Hrvatske komore primalja, trudnice ili one koje planiraju trudnoću tim putem bi mogle kontaktirati s primaljama i doći do ispravnih i korisnih informacija. Osim toga, napravljeni su online tečajevi za trudnice koje vode primalje i/ili patronažne sestre. Pozitivna stvar online trudničkih tečaja je ta što se održavaju preko video poziva putem neke platforme poput Zoom-a ili Teams-a. To omogućava lakšu komunikaciju i jasno postavljanje pitanja i dobivanja brzog odgovora. Putem online tečaja moguće se informirati o svim aspektima poroda te kako brinuti o djetetu.

Prema već provedenoj studiji u Americi, čak 99% ispitanika koristilo je Internet za odgovore vezane za roditeljstvo, a 84% njih smatra društvene mreže kao oblik socijalne potpore, a kao zaključak proizašlo je da bi zdravstveni djelatnici trebali koristiti alate poput društvenih mreža kako bi podupirali majke i njihovu djecu (10).

Studija je pokazala da su mlađe žene (od 29-31) sklonije koristiti digitalne usluge vezane za zdravlje, a često i koriste internetske resurse vezane za trudnoću (11). Rezultati ovog istraživanja pokazuju (Tablica 3) da su omjeri dobi ispitanica koje traže informacije na društvenim mrežama upravo najveći među ispitanicima od 26-30 godina, a potom slijedi raspon od 31-35 godina, stoga se može smatrati da postoji poveznica između sklonosti korištenja e-izvora prilikom traženja informacija o porodu. Rezultati istraživanja ukazuju da se nove generacije više služe internetom i društvenim mrežama s obzirom na „moderno doba“

i razvoj tehnologije. Dobiveni rezultati odbacuju prvu hipotezu koja navodi da se društvenim mrežama najviše služi dobna skupina ispitanica od 18- 25 godina.

S obzirom na razinu obrazovanja, rezultati istraživanja pokazuju da je najveći broj ispitanica sa srednjom stručnom spremom i to čak 49,8%, a samo 1 ispitanica sa završenim doktoratom.

U Švedskoj broj trudnica koje koriste Internet u svrhu pretraživanja iznosi 91% od čega ga njih 84% koristi u svrhu pretraživanja informacija u ranoj trudnoći. Prema studiji Larsson Margarete, 70% ispitanika nije prokomentiralo te informacije sa primaljom, ali je 55% pretražilo informacije prema riječima koje su saznale od primalje (12) što se pokazalo i u preglednoj studiji Sayakhota i Carolan-Olah (2016) čije su spoznaje također bile da većina žena informacije o zdravlju koje pronade na internetu smatra pouzdanim i korisnim. Uz to, jedan od članaka preglednog rada bio je taj da su žene s višom razinom edukacije tri puta sklonije tražiti savjet nego one koje nemaju završenu srednju školu, kao i one koje su same ili spadaju u kategoriju onih kojima to nije prva trudnoća (13). Broj niže stručne spreme u uzorku nije dostatan za potvrđivanje tvrdnje da su žene koje nemaju završenu srednju školu sklonije tražiti informacije online, no većina uzorka na kojemu je provedeno istraživanje ukazuje na sklonost pretraživanju (Tablica 2).

Pregledom povezanosti broja poroda i traženja informacija dobili smo da ih je od 214 ispitanica kojima je prva trudnoća , njih 171 tražilo informacije. Od 112 drugorotki o porodu je pretraživalo njih 33. Dobivanjem tih rezultata možemo reći da nisu pronađene značajne razlike između ispitanika. (Tablica 4). S druge strane gledajući na ove rezultate, možemo ipak uočiti razliku. Prvorotke su više sklone pretraživanju informacija o porodu od višerotki. Zbog ne znanja i znatiželje čitaju druga iskustva. Mana takvih informacija je ta što su svaki porod i trudnoća individualni za sebe. Nedostaci ovog istraživanja su pozivanje ispitanika na ispunjavanje upitnika putem Facebook-a koje je zahtijevalo uvjete da su ispitanici već registrirani korisnici i da su kao korisnici Facebook-a članovi jedne od dvaju Facebook grupa na kojima je objavljen poziv i poveznica na ispunjavanje ankete.

6. ZAKLJUČAK

Putem ankete o utjecaju društvenih mreža na stavove i razmišljanje, promotreno je nekoliko parametara istraživanja i njihovog međusobnog utjecaja. Na osnovu rezultata istraživanja, ispitanici najviše koriste Facebook kao društven mrežu, a smatra se da utjecaj društvenih mreža na stavove i razmišljanja o porodu u većini nije prisutan, s obzirom na rezultate i omjere onih odgovora o utjecaju na njihove stavove. Mlađe žene koje su ujedno i prvi put trudne, sklonije su tražiti informacije u online okruženju, no ipak svi su ispitanici još uvijek skeptični o nađenim informacijama. S obzirom na epidemiološke mjere koje su bile aktualne prilikom provođenja ispitivanja, za poziv pristupanju anketi odabran je način ciljanja uzorka upravo putem društvenih mreža interesne skupine trudnica i majki, stoga nije moguće odrediti bi li rezultati bili drugačiji u slučaju obuhvaćanja uzorka izvan društvenih mreža. Za buduća istraživanja na temu društvenih mreža preporuča koristiti ispitivanje uzoraka na neutralnom kanalu komunikacije (ili uživo) kako bi se obuhvatila i populacija koja ne posjeduje i ne koristi društvene mreže u vrijeme provođenja ispitivanja.

7. LITERATURA

1. Coyne S, Liechty T, Collier K, Sharp A, Davis E, Kroff S. The Effect of Media on Body Image in Pregnant and Postpartum Women. *Health Communication*. 08. svibanj 2017.;33:1–7.
2. Theroux R. Media as a Source of Information on Pregnancy and Childbirth. *Nursing for Women's Health*. 01. veljača 2011.;15(1):62–7.
3. Luce A, Cash M, Hundley V, Cheyne H, Van Teijlingen E, Angell C. “Is it realistic?” the portrayal of pregnancy and childbirth in the media. *BMC pregnancy and childbirth*. 2016.;16(1):1–10. (
<https://bmcpregnancychildbirth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12884-016-0827-x>
)
4. Wright EM, Matthai MT, Meyer E. The Influence of Social Media on Intrapartum Decision Making: A Scoping Review. *The Journal of perinatal & neonatal nursing*. 2019.;33(4):291–300.
5. Dekker RL, King S, Lester K. Social Media and Evidence-Based Maternity Care: A Cross-Sectional Survey Study. *J PerinatEduc*. 2016.;25(2):105–15.
6. Morris MR. Social networking site use by mothers of young children. U: *Proceedings of the 17th ACM conference on Computer supported cooperative work & social computing*. 2014. str. 1272–82.
7. Nguyen SN, Von Kohorn I, Schulman-Green D, Colson ER. The Importance of Social Networks on Smoking: Perspectives of Women Who Quit Smoking During Pregnancy. *Matern Child Health J*. 01. kolovoz 2012.;16(6):1312–8.
8. Lupton D. The use and value of digital media for information about pregnancy and early motherhood: a focus group study. *BMC pregnancy and childbirth*. 2016.;16(1):1–10.
9. Derksen ME, Kunst AE, Murugesu L, Jaspers MWM, Franssen MP. Smoking cessation among disadvantaged young women during and after pregnancy: Exploring the role of social networks. *Midwifery*. 01. srpanj 2021.;98:102985.
10. Social media as social support in pregnancy and the postpartum - ScienceDirect [Internet]. [citirano 06. rujan 2021.].
11. Narasimhulu DM, Karakash S, Weedon J, Minkoff H. Patterns of Internet Use by Pregnant Women, and Reliability of Pregnancy-Related Searches. *Matern Child Health J*. 01. prosinac 2016.;20(12):2502–9.
12. Larsson M. A descriptive study of the use of the Internet by women seeking pregnancy-related information. *Midwifery*. 01. veljača 2009.;25(1):14–20.

13. Sayakhot P, Carolan-Olah M. Internet use by pregnant women seeking pregnancy-related information: a systematic review. *BMC Pregnancy and Child birth*. 28. ožujak 2016.;16(1):65.

8. PRIVITCI

Popis tablica

Tablica 1. Sumirani podaci o uzorku ispitanika	9
Tablica 2. Uspoređivanje razine obrazovanja i sklonosti pretraživanju informacija o porodu na društvenim mrežama	26
Tablica 3. Usporedba dobi i pretraživanja informacija o porodu na društvenim mrežama	26
Tablica 4. Pregled povezanosti broja poroda i traženja informacija o porodu na društvenim mrežama	27

Popis slika

Slika 1. Dob ispitanika	9
Slika 2. Razina obrazovanja ispitanika	10
Slika 3. Mjesto života ispitanika	11
Slika 4. status trudnoće ispitanika	11
Slika 5. Broj poroda ispitanika	12
Slika 6. Vrijeme poroda ispitanika	13
Slika 7. Korištenje društvenih mreža ispitanika	14
Slika 8. Vrsta društvene mreže koju ispitanici najviše koriste.....	15
Slika 9. Traže li ispitanici informacije na društvenim mrežama	16
Slika 10. Vrijeme ispitanika provedeno na društvenim mrežama.....	16
Slika 11. Period korištenja društvenih mreža za informacije o porodu	17
Slika 12. Područje interesa o porodu.....	18

Slika 13. Utjecaj informacija o prirodnom porodu	18
Slika 14. Utjecaji na prirodni porod	19
Slika 15. Utjecaji na epiduralne analgezije	20
Slika 16. Utjecaj tuđih iskustava na odluku ispitanika.....	20
Slika 17. Utjecaj na odluku o porodu	21
Slika 18. Točnost informacija	22
Slika 19. Korisnost informacija.....	23
Slika 20. Utjecaj na mišljenje o porodu	23
Slika 21. Vrsta utjecaja na mišljenje	24
Slika 22. Pouzdanost informacija.....	25
Slika 23. Diseminacija informacija putem društvenih mreža	25

9. KRATAK ŽIVOTOPIS PRISTUPNIKA

OSOBNI PODACI:

Ime i prezime: Bernarda Butumović

Datum i mjesto rođenja: 17.04.1997, Nova Gradiška

Adresa prebivališta: Trakošćanska 7, Varaždin

Telefon: 099/4589025

E-mail: butumovicb1997@gmail.com

RADNO ISKUSTVO:

2018.- danas stalni radni odnos u Općoj bolnici Varaždin

2018.- danas Stručna praksa: KBC Rijeka

2016.- 2017. Stručno osposobljavanje: Opća bolnica Varaždin

2012.- 2016. Stručna praksa: KBC Sestre Milosrdnice, Zagreb; KB „Sveti duh“, Zagreb;
Opća bolnica Nova Gradiška

OBRAZOVANJE:

2018.- danas Fakultet zdravstvenih studija Sveučilište u Rijeci, Stručni studij Primaljstva
(izvanredni)

2012.-2016. Srednja škola za primalje, Zagreb

VJEŠTINE:

Strani jezici: engleski jezik govor i pisanje

Rad na računalu: vrlo dobro poznavanje programa MS Office (Word, PowerPoint, Excel),
poznavanje rada na društvenim mrežama, Internet

Komunikacijske vještine: dobre komunikacijske vještine, komunikativna, snalaženje u
tiskom radu

PRIMJER ANKETE

UTJECAJ DRUŠTVENIH MREŽA NA STAVOVE I RAZMIŠLJANJA O NAČINUPORODA

Poštovane, anketa je izrađena za potrebe istraživanja u sklopu završnog rada na stručnom studiju primaljstva u Rijeci. Upitnik je anonimn a te rezultati neće biti prikazani pojedinačno, a koristit će isključivo za izradu navedenog istraživanja.

1.) Dob*

- a.) 18-25
- b.) 26-30
- c.) 31-35
- d.) >40

2. Razina obrazovanja

- a.) završena osnovna škola
- b.) srednja stručna sprema
- c.) viša stručna sprema
- d.) visoka stručna sprema
- e.) doktorat

3. Stanujete u

- a.) gradu
- b.) selu

4.) Jeste li trudni ili ste rodili?

- a.) trudna sam
- b.) rodila sam
- c.) nisam, ali planiram

5.) Ako ste rodili, koji vam je to porod ?

- a.) prvi
- b.) drugi
- c.) treći
- d.) četvrti i više

6.) Kada ste rodili?

- a.) prije 6 mj.
- b.) prije jednu godinu
- c.) prije dvije godine
- d.) prije tri godine
- e.) drugo: _____

7.) Služite li se društvenim mrežama?

- a.) da
- b.) ne

8.) Ako ste na prethodno pitanje odgovorili da, koju društvenu mrežu najviše koristite?

- a.) Facebook
- b.) Instagram
- c.) Youtube
- d.) Twitter
- e.) drugo: _____

9.) Tražite li ili ste tražili informacije o porodu na društvenim mrežama?

- a.) da
- b.) ne

10.) Ako ste na predhodno pitanje odgovorili da, koliko vremena dnevno provodite ili ste provodili na društvenim mrežama čitajući informacije o porodu?

- a.) nisam čitala takve informacije na društvenim mrežama
- b.) do 1 sat
- c.) između 1-2 sata
- d.) više od dva sata

11.) Informacije o porodu na društvenim mrežama počeli ste tražiti?

- a.) >7 tjednu trudnoće
- b.) >16.tjednu trudnoće
- c.) > 20.tjednu trudnoće
- d.) > 30.tjednu trudnoće
- e.) par tjedana prije poroda

12.) Što Vas je najviše interesiralo o porodu?

- a.) koliko jako boli
- b.) kako prepoznati prave trudove?
- c.) kako znati jel je otišao sluzni čep
- d.) koliko dugo traje porod
- e.) drugo: _____

13.) Informacije su utjecale na Vašu odluku o prirodnom porodu?

- a.) da
- b.) ne
- c.) nisam sigurna

14.) Ako ste na prethodno pitanje odgovorili da, na koji način?

- a.) odlučili ste se na prirodan porod
- b.) htjela sam olakšati porod uzimanjem nečega protiv bolova
- d.) nisam sigurna
- e.) drugo: _____

15.) Informacije koje ste pročitali utjecale su na odluku o uzimanju epiduralne analgezije?

- a.) da
- b.) ne

16.) Iskustva drugih žena koje ste pročitali na društvenim mrežama potaknula su Vas na prirodan porod?

- a.) da
- b.) ne

17.) Iskustva drugih žena koje ste pročitali na društvenim mrežama potaknula su Vas na porod kod kuće?

- a.) da
- b.) ne

18.) Točnost informacija koje ste pročitali na društvenim mrežama provjerili ste ?

- a.) konzultirala sam se s ginekologom
- b.) konzultirala sam se s primaljom

- c.) konzultirala sam se sa patronažnom sestrom
- d.) proučila sam stručnu literaturu o toj temi
- e.) drugo: _____

19.) Smatrate li da su informacije koje ste pročitali na društvenim mrežama bile korisne i točne?

- a.) da
- b.) ne
- c.) djelomično točne
- d.) djelomično korisne
- e.) nisam sigurna

20.) Jesu li dobivene informacije promijenile Vaše mišljenje o porodu?

- a.) da
- b.) ne
- c.) nisam sigurna

21.) Ako je na prethodno pitanje bio odgovor da, na koji način?

- a.) manje me je strah
- b.) više me je strah
- c.) nisam sigurna
- d.) drugo: _____

22.) Jeste li se više pouzdali u informacije koje ste pročitale na društvenim mrežama ili one koje ste saznali drugim putem?

- a.) na društvenim mrežama
- b.) nekim drugim putem
- c.) niti jedno

23.) Smatrate li da na društvenim mrežama treba biti više grupa u kojima informacije o porodu pružaju stručne osobe poput ginekologa, primalja i patronažnih sestara?

- a.) da
- b.) ne
- c.) nisam sigurna

